

Agata Kristi

KARTE NA STO

Prevela
Tatjana Bižić

■ Laguna ■

Naslov originala

AGATHA CHRISTIE® POIROT® CARDS ON THE TABLE

Copyright © 1936 Agatha Christie Limited.

All rights reserved.

Translation copyright © Agatha Christie Limited 2015.

All rights reserved.

AGATHA CHRISTIE, POIROT and the Agatha Christie Signature are registered trade marks of Agatha Christie Limited in the UK and/or elsewhere. All rights reserved.

Agatha Christie®

SLUČAJEVI HERKULA POAROA

Kupovinom knjige sa FSC oznakom
pomažete razvoj projekta odgovornog
korišćenja šumskih resursa širom sveta.

SW-COC-001767

© 1996 Forest Stewardship Council A.C.

Sadržaj

Predgovor	9
1. Gospodin Šajtana	13
2. Večera kod gospodina Šajtane	20
3. Partija bridža	31
4. Prvi ubica?	41
5. Drugi ubica?	52
6. Treći ubica?	58
7. Četvrti ubica?	67
8. Ko od njih?	72
9. Doktor Roberts	85
10. Doktor Roberts (nastavak)	98
11. Gospođa Lorimer	108
12. Ana Meredith	116
13. Još jedan gost	124
14. Treći gost	134
15. Major Despard	144

16. Svedočenje Elzi Bat	152
17. Svedočenje Rode Dos	158
18. Međuigra uz čaj	167
19. Savetovanje	174
20. Svedočenje gospode Laksmor	192
21. Major Despard	200
22. Svedočenja iz Kombakra	206
23. O čemu su posvedočile svilene čarape . . .	210
24. Troje je precrtano sa spiska?	218
25. Gospođa Lorimer je progovorila	224
26. Istina	229
27. Očevidad	238
28. Samoubistvo	243
29. Utopljenica	253
30. Ubistvo	261
31. Karte na sto	268
 O autorki	 275

Predgovor

Postoji jedna opšteprihvaćena ideja da detektivska priča prilično liči na veliku trku – sa starta polazi određeni broj trkača – za neke konje i džokeje verovatno je da bi mogli biti pobednici. „Uložite novac i birate na koga ćete se kladiti!“ Favorit je, prema opštem mišljenju, direktna suprotnost favoritu na trkačkoj stazi. Drugim rečima, najverovatnije potpuni autsajder! Uočite onoga za koga je najmanje verovatno da je počinio zločin i time ste, u devet od deset slučajeva, obavili posao.

Pošto ne želim da moji verni čitaoci zgađeno odbace iz ruku ovu knjigu, radije ću ih unapred upozoriti da *ovo nije takva knjiga*. Sa starta polazi samo četvoro učesnika i svako je od njih, *pod odgovarajućim okolnostima*, mogao da počinio zločin. Time je, prilično oštro, odbačen element iznenađenja. Bez obzira na to, trebalo bi, mislim, da postoji podjednako interesovanje za svakoga učesnika, jer svako

je od njih već počinio ubistvo i u stanju je da ubija i dalje. Njih četvoro pripadaju veoma različitim tipovima ljudi, motiv koji ih tera ka zločinu specifičan je kod svakoga od njih i svako bi od njih primenio potpuno drugačiji metod. Dedukcija stoga mora biti u potpunosti *psihološke* prirode, ali zbog toga ipak nije ništa manje zanimljiva, jer na kraju krajeva, najzanimljiviji i jeste *um* zločinca.

Kao dodatni argument u prilog ovoj priči, mogu još reći i da je ovo jedan od omiljenih slučajeva Herkula Poaroa. Njegov prijatelj kapetan Hejstings smatrao je, međutim, kada mu ga je Poaro prepričao, da je slučaj vrlo dosadan! Pitam se s kim će se od njih dvojice složiti moji čitaoci.

Agata Kristi

KARTE NA STO

Prvo poglavlje
GOSPODIN ŠAJTANA

„**D**ragi moj gospodine Poaro!“
Taj tihi glas kao da je preo – glas smišljeno korišten kao oruđe, ničega impulsivnog ni ishitrenog u njemu nije bilo.

Herkul Poaro se naglo okrenuo.

Naklonio se.

Ceremonijalno se rukovao.

Bilo je nečeg neobičnog u njegovom oku. Čovjek bi rekao da je ovaj slučajni susret probudio u njemu jedno osećanje za koje je zbilja retko imao priliku.

„Dragi moj gospodine Šajtana“, rekao je.

Obojica su zastali, kao protivnici u dvoboju koji su upravo stali *en garde*.

Otmeno obučeno, dokono londonsko društvo blago ih je zaobilazilo. Glasovi su mrmorili ili otezali.

„Mila moja – izuzetno!“

„Božanstvene su, draga, zar ne?“

Upravo se održavala izložba burmutica u Veseks hausu, ulaz je koštao jednu gvineju, prihod je išao u korist londonskih bolnica.

„Dragi moj, baš lepo što vas vidim!“, rekao je gospodin Šajtana. „Trenutno nikog posebno ne vešate niti giljotini-rate? Mrtva sezona u svetu kriminala? Ili se možda ovde danas očekuje pljačka – to bi bila zaista prava poslastica.“

„Avaj, gospodine“, odvratio je Poaro, „ovde sam u potpunosti u svojstvu privatnog lica.“

Na trenutak je gospodinu Šajtani pažnju odvušlo izvesno Ljupko Mlađano Stvorenje, čiju su frizuru krasile sitne kovrdžice kao u pudle na jednoj strani glave i tri roga izobilja od crne slame s druge strane.

„Mila moja – zašto niste došli na moju zabavu?“, rekao je gospodin Šajtana. „Bila je zaista čudesna! Mnogi su me čak udostojili da progovore sa mnom! Jedna dama mi je rekla: 'Kako ste?', i 'Doviđenja', i 'Hvala vam najlepše' – ali ona je, naravno, iz provincije, sirotica!“

Dok je Ljupko Mlađano Stvorenje davalo na to prikladan odgovor, Poaro je dozvolio sebi da detaljno prouči maljavu ures na gornjoj usni gospodina Šajtane.

Lepi brkovi – vrlo lepi brkovi – jedini u Londonu, možda, koji su se mogli takmičiti s brkovima Herkula Poaroa.

„Ali ipak nisu toliko bujni“, promrmljao je on za sebe. „Ne, definitivno ni u čemu nisu sasvim dorasli. *Tout de même*,* zbilja privlače pogled.“

* Franc.: svejedno, i pored toga. (Prim. prev.)

Čitava pojava gospodina Šajtane privlačila je pogled – kao što je i bilo zamišljeno. Gospodin Šajtana smišljeno je težio mefistofelskom utisku. Visok i mršav, dugog melanholičnog lica, jako naglašenih obrva crnih kao gar, napomađivao je ušiljene vrhove brkova i nosio sasvim malenu bradicu. Odeća mu je bila pravo umetničko delo, izvanredno krojena, s blagim nagoveštajem ekscentričnosti.

Svaki čestiti Englez koji bi ga samo ugledao poželeo bi žarko i iz sveg srca da ga odalami. Govorili su, s izrazitim pomanjkanjem originalnosti: „Eno onog prokletog žabara Šajtane!“

Njihove žene, kćeri, sestre, tetke, majke, pa čak i babe, odgovarale su, služeći se jezikom u skladu sa svojom generacijskom pripadnošću, nešto u smislu: „Znam, mili, naravno da je *grozan*, ali je strašno *bogat!* I pravi predivne zabave! I uvek ima o svakome da ti kaže nešto pakosno i vrlo smešno!“

Da li je gospodin Šajtana bio Argentinac, Portugalac, Grk ili pripadnik neke druge nacije koju su čistokrvni žitelji Britanskih ostrva pravedno prezirali, niko to nije znao.

Tri su činjenice, međutim, bile sasvim pouzdane:

Gospodin Šajtana je živeo bogato i lepo u izvanrednom stanu u Park lejnu.

Priredivao je veličanstvene zabave – velike zabave, male zabave, *macabre** zabave, pristojne zabave i definitivno nastrane zabave.

Gotovo svi su se pribojavali tog čoveka.

Zbog čega su ga se tačno pribojavali, teško bi bilo izraziti konkretnim rečima. Možda zbog izvesnog utiska da on

* Franc.: mračne, s temom smrti. (Prim. prev.)

o svakome zna malo više nego što bi trebalo. A bio je onda tu još i utisak da je njegov smisao za humor prilično čudan.

Svi su gotovo uvek imali utisak kako je najpametnije paziti se da ne uvredite gospodina Šajtana.

Upravo je taj njegov humor bio tog popodneva udica koju je dobacio Herkulu Poarou, čovečuljku komičnog izgleda.

„Znači čak i policajcu je potrebno malo razonode?“, upitao je. „Upoznajete se s umetnošću pod stare dane, gospodine Poaro?“

Poaro mu se dobroćudno osmehnuo.

„Kako vidim, vi ste lično pozajmili tri burmutice za ovu izložbu“, rekao je.

Gospodin Šajtana je odmahnuo rukom kao da to nije važno.

„Čovek sakupi usput kojekakve sitnice. Morate jednom da navratite do mene. Imam nekoliko zanimljivih primera. Ne ograničavam se ni na jedno određeno razdoblje ili vrstu predmeta.“

„Imate svestrane sklonosti“, rekao je Poaro smešeći se.

„Tačno kao što kažete.“

Odjednom oči gospodina Šajtane zaigraše, uglovi usana se izviše, obrve se fantastično iskosiše.

„Mogao bih čak da vam pokažem neke eksponate koji pripadaju vašem polju specijalnosti, gospodine Poaro!“

„Imate dakle svoj lični 'Crni muzej'.“

„Pih!“ Gospodin Šajtana prezrivo pucnu prstima. „Čaša kojom se služio ubica iz Brajtona, alat slavnog provalnika – sve su to besmislene detinjarije! Nikad ne bih sebi natovarao breme takvih tričarija – ja sakupljam samo ono što je najbolje od svoje vrste.“

„A šta vi to smatrate najboljim, u smislu umetničkih predmeta, na polju zločina?“, upitao je Poaro.

Gospodin Šajtana se prignuo ka njemu i spustio mu dva prsta na rame. Zatim je teatralno prošaputao:

„Ljudska bića koja ih čine, gospodine Poaro.“

Poaroove obrve neznatno se izviše.

„Aha, sad sam vas zatekao“, reče gospodin Šajtana. „Dragi, dragi moj, vi i ja na ovo gledamo s potpuno suprotnih stanovišta! Za vas je zločin pitanje rutine: ubistvo, istraga, trag i na kraju (jer nema nimalo sumnje u to da ste vi sposoban čovek) presuda. Mene takve banalnosti ne interesuju! Mene ne zanimaju loši primerci nikakve vrste. Uhvaćeni ubica je, nesumnjivo, neuspešan. Drugo-razredan. Ne, ja to posmatram s umetničke tačke gledišta. Sakupljam samo najbolje!“

„Pri čemu bi najbolje bilo...?“, upitao je Poaro.

„Dragi moj druže – pa *oni koji su se izvukli nekažnjeno!* Oni koji su bili uspešni! Zločinci koji vode pristojan život ne izazivajući ni kod koga ni mrvu sumnje. Priznajte da je to zabavan hobi.“

„Meni je na pamet pala jedna druga reč – ne zabavan.“

„Dosetio sam se!“, uzviknuo je gospodin Šajtana ne obraćajući pažnju na Poaroa. „VečERICA! Večera na kojoj ćete se naći s mojim eksponatima! Zaista, pa to je krajnje zabavna ideja. Ne mogu da shvatim kako se toga nisam dosetio pre. Da – da, vidim već sasvim jasno... Morate mi ostaviti malo vremena – ne sledeće nedelje – za dve nedelje, recimo. Slobodni ste? Za koji dan da se dogovorimo?“

„Odgovarće mi bilo koji dan one tamo druge nedelje“, reče Poaro naklonivši se.

„Odlično – da kažemo onda petak. Petak će pasti osamnaestog. Odmah ću to zapisati u svoj rokovnik. Zaista, već i sama ova ideja pričinjava mi ogromno zadovoljstvo.“

„Nisam sasvim siguran da pričinjava zadovoljstvo i meni“, rekao je lagano Poaro. „Ne nameravam da kažem kako ne cenim vaš ljubazni poziv – ne, to nipošto...“

Šajtana mu je upao u reč.

„Samo sam uzdrmao vašu malograđansku osetljivost? Dragi moj druže, morate da se oslobodite ograničenja policijskog mentaliteta.“

Poaro je, i dalje polako, rekao:

„Istina je da imam krajnje malograđanski stav prema ubistvu.“

„Dragi moj, ali *zbog čega?* Kad je posredi glupo, trapavo, kasapsko ubistvo – da, tada se slažem s vama, ali ubistvo može da bude *umetnost!* Ubica može da bude umetnik.“

„O, priznajem ja to.“

„Pa dakle?“, upitao je gospodin Šajtana.

„Pa i dalje ostaje ubica.“

„Kada se nešto izvede vrhunski, dragi moj gospodine Poaro, svakako je već to samo po sebi opravdanje! Vrlo je nemaštovito od vas što hoćete da uhvatite svakog ubicu, namaknete mu lisice, zatvorite ga i na kraju mu u ranim jutarnjim satima skrhate vrat. Po mom mišljenju, istinski uspešnom ubici trebalo bi dati državnu penziju i izvesti ga na večeru!“

Poaro je slegnuo ramenima.

„Nisam ja toliko neprijemčiv za umetnost u zločinu kao što vi mislite. Umem da se divim savršenom ubistvu – umem da se divim i tigru, toj veličanstvenoj zveri sa

smeđim prugama – samo, diviću mu se stojeći izvan njegovog kaveza. Neću ulaziti u kavez. To jest, ne ako me na to ne pozove dužnost. Jer vidite, gospodine Šajtana, tigar bi mogao da skoči...“

Gospodin Šajtana se nasmejao.

„Razumem. A ubica?“

„Ubica bi mogao da ubije“, mrko je rekao Poaro.

„Dragi moj – vi ste zaista paničar! Onda dakle nećete doći da se upoznate s mojom zbirkom – tigrova?“

„Naprotiv, biću očaran.“

„Kakva hrabrost!“

„Niste me baš sasvim razumeli, gospodine Šajtana. Govorio sam u smislu izvesnog upozorenja. Malopre ste zatražili od mene da priznam kako je vaša zamisao da sakupite zbirku ubica zabavna, a ja sam vam rekao kako mi na pamet pada jedna druga reč. Ta reč je: opasna. Smatram, gospodine Šajtana, da bi vaš hobi mogao biti opasan!“

Smeh gospodina Šajtane zvučao je stvarno mefistofelski.

„Mogu dakle da vas očekujem osamnaestog?“, rekao je.

Poaro se malčice naklonio. „Možete da me očekujete osamnaestog. Veoma blagodarim.“

„Okupiću onda društvanče“, razmišljao je naglas Šajtana. „Nemojte zaboraviti. U osam sati.“

I s tim rečima se udaljio. Poaro je trenutak ili dva ostao gde se zatekao, prateći ga pogledom.

Zavrteo je glavom, polako i zamišljeno.

Drugo poglavlje

VEČERA KOD GOSPODINA ŠAJTANE

Vrata stana gospodina Šajtane otvorila su se bešumno. Sedi batler pridržao ih je otvorena da Poaro uđe, zatim ih je podjednako bešumno zatvorio i spretno oslobodio gosta kaputa i šešira.

Tihim, bezizražajnim glasom upitao je:

„Koje ime da najavim?“

„Gospodin Herkul Poaro.“

Tihi žamor razgovora izlio se napolje u hodnik kada je batler otvorio vrata i najavio:

„Gospodin Herkul Poaro.“

S čašom šerija u ruci, Šajtana izade da dočeka Poaroa. Bio je obučen besprekorno kao i obično. Mefistofelski dašak oko njega bio je večeras posebno naglašen, obrve istaknute podrugljivom izvijenošću.

„Dozvolite mi da vas upoznam – poznajete li gospođu Oliver?“

Šoumen u njemu uživao je kada se Poaro iznenađeno trgnuo.

Gospođa Arijadna Oliver bila je veoma poznata kao jedan od najistaknutijih pisaca detektivskih i drugih senzacionalističkih priča. Napisala je nekoliko elokventnih, ako i ne gramatički baš najispravnijih članaka: „Tendencije u razvoju zločina“, „Slavne žrtve zločina iz strasti“, „Ubistvo iz ljubavi nasuprot ubistvu iz koristi“. Bila je takođe vatrena feministkinja i kad god bi neko značajno ubistvo zauzimalo novinske stupce, obavezno je tu bio i intervju s gospođom Oliver, i obavezno bi bilo spomenuto kako je gospođa Oliver rekla: „A da je kojom srećom na čelu Skotland jarda žena...!“ Gospođa Oliver svesrdno je verovala u žensku intuiciju.

Inače je bila prijatna sredovečna dama, privlačna mada donekle neuredna, lepih očiju, naglašenih ramena i bujne, neposlušne sede s kojom je neprekidno izvodila eksperimente. Jednog je dana izgledala kao prava intelektuala – otkriveno čelo, s kog je kosa začešljana i savijena u veliku punđu na potiljku – a već sledećeg bi se gospođa Oliver iznenada pojavila s dugim čednim uvojcima kao kod Svete deve, ili pak s brdom natapiranih i pomalo zamršenih kovrdža. Večeras je gospođa Oliver rešila da isproba kako joj stoje šiške.

Poaroa je poznavala otpr, s jedne književne večeri, i pozdravila ga je prijatnim dubokim glasom.

„S višim inspektorom Batlom bez sumnje se već poznajete“, rekao je gospodin Šajtana.

Krupan, četvrtast čovek drvenastog lica priđe napred. Čovek ne samo što je sticao utisak da je viši inspektor Batl

istesan od drveta – nego i da je narečeno drvo građa od koje je prethodno bio načinjen ratni brod.

Smatralo se da je viši inspektor Batl najbolji predstavnik Skotland jarda. Izgledao je uvek flegmatično i priglužno.

„Poznajem gospodina Poaroa“, rekao je viši inspektor Batl. Njegovo drvenasto lice izvilo se u nešto nalik osmehu, da bi mu se odmah potom vratila pređašnja bezizražajnost.

„Pukovnik Rejs“, nastavio je predstavljajući gospodina Šajtana.

Poaro nije poznao pukovnika Rejsa, ali je bio čuo nešto malo o njemu. Naočit, crnomanjast pedesetogodišnjak, tamnobronzane puti, obično se nalazio na nekim isturenim položajima Britanske imperije, posebno ako se negde kuvala nekakva nevolja. Tajna služba je melodramatičan pojam, ali ipak prilično dobro opisuje način razmišljanja i prirodu i krug delatnosti pukovnika Rejsa.

Poaro je dosad već shvatio i procenio naročitu prirodu šaljivih namera svog domaćina.

„Ostali naši gosti kasne“, rekao je gospodin Šajtana. „Mojom greškom, možda. Verujem da sam im rekao u osam i petnaest.“

U tom trenutku, međutim, vrata su se otvorila i batler je najavio:

„Doktor Roberts.“

Čovek koji je ušao koračao je kao da parodira sopstveno žurno prilaženje bolesničkim posteljama. Bila je to sredovečna individua s rumenim licem veseljaka, sitnim svetlucavim očicama, prvim naznakama ćelavljenja i punačkosti i opštim izgledom temeljno umivenog i dezinfikovanog zdravstvenog poslenika. Držanje mu je

bilo vedro i samouvereno. Već na prvi pogled sticali ste utisak da će njegova dijagnoza neizostavno biti ispravna, a terapija praktična i prijatna – „malo šampanjca za vreme oporavka, možda“. Jednom rečju, svetski čovek!

„Ne kasnim valjda?“, srdačno je rekao doktor Roberts.

Rukovao se s domaćinom, koji ga je predstavio ostalima. Izgledalo je da je doktoru posebno zadovoljstvo pričinilo to što se upoznao s inspektorom Batlom.

„Časti mi, pa vi ste jedna od velikih zverki iz Skotland jarda, zar ne? *Zbilja* zanimljivo! Nije lepo nagovarati vas da pričate o poslu, ali upozoravam vas da ću ipak pokušati. Zločin me je uvek interesovao. Što je loše za jednog lekara, možda. Ne smete to da kažete mojim nervnim bolesnicima – ha-ha!“

Vrata su se ponovo otvorila.

„Gospođa Lorimer.“

Gospođa Lorimer je bila otmeno odevena šezdesetogodišnja dama, finih crta lica, prekrasno doterane sede kose, jasnog, reskog glasa.

„Nadam se da ne kasnim“, rekla je ona prilazeći domaćinu.

Okrenula se zatim da se pozdravi s doktorom Robertsom, koga je poznavala.

Batler je najavio majora Desparda.

Major je bio visok, vitak i naočit čovek, mada mu je lepotu lica malčice kvario ožiljak na slepoočnici. Pošto je upoznavanje obavljeno, njega je, prirodno, privukao pukovnik Rejs, te su se njih dvojica uskoro zaneli u živ razgovor o sportu i upoređivanje iskustava sa safarija.

Vrata su se sad otvorila i poslednji put, a batler je najavio: „Gospođica Meredith.“

Ušla je devojka od dvadesetak godina, osrednje visine i lepuškasta. Smeđi uvojci bili su joj prikupljeni na vratu, imala je sive oči, široko razmaknute, a na nenašminkano lice stavila je samo malo pudera. Govorila je polako i prilično stidljivo.

„Jao, zaboga, pa zar sam ja poslednja stigla?“, rekla je.

Gospodin Šajtana hitro joj je prišao s čašicom šerija i kitnjastim komplimentima. S ostalima ju je upoznao zvanično i gotovo ceremonijalno, pa ju je ostavio da pijucka šeri pored gospodina Poaroa.

„Naš prijatelj se besprekorno vlada prema pravilima“, primetio je Poaro smeškajući se.

Devojka se složila s njim.

„Znam. U današnje vreme ljudi uglavnom preskoče upoznavanje. Samo kažu: 'Pretpostavljam da se svi poznajete', i na tome i ostane.“

„Bez obzira na to da li se zaista poznajete ili ne?“

„Bez obzira na to da li se poznajete ili ne. Ponekad bude i neprijatno; ali ja zaista mislim da ovo više uliva poštovanja.“ Malo je oklevala, a onda upitala: „Je li ovo gospođa Oliver književnica?“

Upravo u tom času duboki glas gospođe Oliver moćno se uzdigao, obraćajući se doktoru Robertsu.

„Ne možete da zaobiđete ženski instinkt, doktore. Žene tako nešto uvek znaju.“

Zaboravivši da je više ne krasi visoko čelo, pošla je da rukom skloni kosu s njega, ali su je osujetile šiške.

„Upravo ta gospođa Oliver“, odgovorio je Poaro gospođici Meredith.

„Ona koja je napisala *Leš u biblioteci*?“

„Ta i nijedna druga.“

Gospođica Meredith se malčice namrštila.

„A onaj čovek bezizražajnog lica – *viši inspektor*, zar nije tako rekao gospodin Šajtana?“

„Viši inspektor Skotland jarda.“

„A vi?“

„A ja?“

„Znam sve o vama, gospodine Poaro. U stvari ste vi razrešili slučaj ubistava po abecedi.“

„Gospođice, vi mene potpuno zbunjujete.“

Gospođica Meredith je skupila obrve.

„Gospodin Šajtana“, počela je pa zastala. „Gospodin Šajtana...“

„...moglo bi se reći da mnogo razmišlja o zločinu“, tiho je rekao Poaro. „Tako zaista izgleda. Bez sumnje mu je želja da nas čuje kako o tome raspravljamo. Već je uspeo da sučeli gospođu Oliver i doktora Robertsa. Njih dvoje upravo raspravljaju o otrovima kojima je nemoguće ući u trag.“

Gospođica Meredith je trunčicu užasno uzdahnula i rekla:

„Kako je on čudan čovek!“

„Doktor Roberts?“

„Ne, gospodin Šajtana.“ Blago je uzdrhtala pa rekla: „Ima u njemu uvek nečeg malčice zastrašujućeg, bar ja tako mislim. Nikad ne znate šta će mu se učiniti zabavno. Ponekad može... može da bude i nešto *okrutno*.“

„Kao lov na lisice?“

Gospođica Meredith ga je prekorno pogledala.

„Mislila sam na – o! pa, nešto *orijentalno!*“

„Moguće je da ima nemirnu svest“, popustljivo je rekao Poaro.

„Nemirnu savest?“

„Ne, rekao sam svest.“

„Mislim da mi se ne dopada naročito“, priznala je gospođica Meredith spuštajući glas.

„Dopašće vam se večera, međutim“, uveravao ju je Poaro.

„Kuvar mu je izvanredan.“

Gospođica Meredith ga je sumnjičavo pogledala, pa se onda nasmejala. „Zaboga, sad verujem da ste zaista ljudsko biće.“

„Svakako da jesam ljudsko biće!“

„Znate, ovolike slavne ličnosti prilično me zastrašuju,“

„*Mademoiselle*,* ne treba da budete uplašeni, treba da budete uzbuđeni! Trebalo je već da izvadite svesku s posvetama i nalivpero.“

„Mene, znate, zločin zaista ne zanima mnogo. Mislim da žene inače ne zanima, detektivske romane uvek čitaju muškarci.“

Herkul Poaro je prenaplašeno uzdahnuo.

„Avaj“, promrmljao je, „šta ne bih dao ovog časa da sam samo makar i najbeznačajnija filmska zvezda!“

Batler je širom otvorio dvokrilna vrata.

„Večera je servirana“, tiho je obznanio.

* Franc.: gospođice. (Prim. prev.)

Poaroova predviđanja u potpunosti su potvrđena. Večera je bila izvrsna, servirana savršeno. Prigušena svetlost, izglačano drvo, plavičasto iskrenje irskog kristala. U polusenci na čelu stola gospodin Šajtana je izgledao dijaboličnije nego ikad.

Slatkorečivo se izvinio zbog nejednakog broja zvanica jednog i drugog pola.

Gospođa Lorimer sedela mu je s desne strane, gospođa Oliver s leve; gospođica Meredith sedela je između inspektora Batla i majora Desparda, a Poaro između gospođe Lorimer i doktora Robertsata.

Doktor mu je šaljivo došapnuo:

„Nećemo vam dopustiti da jedinu lepu devojkicu prisvojite samo za sebe na čitavo veče. Vi Francuzi nikad uzalud ne gubite vreme, zar ne?“

„Nekim slučajem, ja sam Belgijanac“, tiho mu je odvratio Poaro.

„Isto je to kad su dame posredi, pretpostavljam, staro momče“, veselo je rekao doktor.

Zatim je sa šaljivog prešao na ozbiljan profesionalni ton i započeo s pukovnikom Rejsom, koji mu je sedeo s druge strane, razgovor o najnovijim metodama u lečenju bolesti spavanja.

Gospođa Lorimer se pak okrenula Poarou da bi popričala s njim o najnovijim pozorišnim predstavama. Njene ocene su bile trezvene, njene kritike su potpuno pogađale u metu. Prešli su zatim na knjige, pa na politiku u svetu. Poaro je ustanovio da je gospođa Lorimer dobro obavestena i veoma inteligentna žena.

Na suprotnoj strani stola gospođa Oliver je postavila majoru Despardu pitanje zna li on za neki otrov za koji se inače ne zna naširoko i čije se dejstvo neobično ispoljava.

„Kurare, na primer“, rekao je on.

„Dragi moj, pa to je već odavno viđeno! Kurare je korišten već stotinama puta. Mislila sam na nešto *novo!*“

„Primitivna plemena prilično su staromodna“, oporo je rekao major Despard. „Drže se dobro isprobanih stvari kojima su se služili njihovi dedovi i pradedovi.“

„Kako je to zamorno“, kazala je gospođa Oliver. „Mislila sam da oni stalno eksperimentišu meljući u avanima razne trave i tako to. Uvek sam mislila da je to takva zgoda za istraživače. Dođu lepo kući i potruju sve svoje bogate stare ujake i stričeve nekim novim otrovom za koji niko nikad nije čuo.“

„U tu svrhu je bolje poći u civilizaciju nego u divljinu“, odgovorio joj je Despard. „U neku savremenu laboratoriju, na primer. Kultura naizgled sasvim nedužnih mikroorganizama izazvaće istinski opaku bolest.“

„Nije to za moju publiku“, rekla je gospođa Oliver. „Osim toga, čovek vrlo lako pomeša imena – sve te razne stafilo-koke i streptokoke i tome slično – mojoj daktilografkinji bi to bilo teško, a ionako je prilično dosadno, zar ne mislite i vi? Šta *vi* mislite o tome, inspektore Batle?“

„U stvarnom životu ljudi se ne trude da budu tako silno prefinjeni, gospođo Oliver“, odvratio je viši inspektor na to. „Obično ostanu kod arsenika zato što ga se lako i jednostavno domognu.“

„Besmislica“, usprotivila se gospođa Oliver. „Naprosto postoji mnogo zločina koje vi u Skotland jardu nikada ne otkrijete. Kad biste, međutim, tamo imali neku ženu...“

„Zapravo, i imamo...“

„Da, te grozne policajke sa smešnim kapama koje maltretiraju ljude po parkovima! Mislila sam na ženu koja bi bila na čelu. Žene se *razumeju* u zločin.“

„Obično jesu uspešni zločinci“, potvrdio je viši inspektor Batl. „Ostaju pribrane. Zapanjujuće je koliko smelo umeju to da izvedu.“

Gospodin Šajtana se blago nasmejao.

„Otrov je žensko oružje“, rekao je. „Mora biti da ima mnogo trovačica koje nikada nisu otkrivene.“

„Naravno da ima“, razdragano je rekla gospođa Oliver stavljajući u tanjir izdašnu količinu *mousse de foie gras**.

„Doktor takođe dolazi u sasvim zgodne prilike“, mudrovao je dalje gospodin Šajtana.

„Protestujem“, povikao je doktor Roberts. „Svoje pacijente mi trujemo isključivo sasvim slučajno.“ Nasmejao se svojoj šali od sveg srca.

„Kada bih ja nameravao da počinim zločin...“, nastavio je gospodin Šajtana.

Tu je zastao, a nešto je u tom malom prekidu privuklo opštu pažnju. Sva lica su se okrenula ka njemu.

„Mislim da bih to izveo vrlo jednostavno. Postoji uvek nesrećan slučaj – nesrećno ispaljen metak, na primer, ili neka nesrećna slučajnost u kući.“ Zatim je slegnuo ramenima i mašio se čaše s vinom. „Ko sam, međutim, ja da se izjašnjavam kad ovde imamo toliko stručnjaka...“

* Franc.: varijanta paštete od gušćje džigerice, kremastija i vazdušastija nego *pâté de foie gras*. (Prim. prev.)

Otpio je malo vina. Svetlost sveća bacila je crveni odsjaj vina na njegovo lice s ufitljenim brkovima, bradicom i nestvarnim obrvama...

Na trenutak je zavladała nema tišina.

Zatim je gospođa Oliver rekla: „Da li je to dvadeset minuta do deset ili posle deset? Anđeo proleće... Noge mi nisu prekrštene, mora da je crni anđeo!“

Treće poglavlje

PARTIJA BRIDŽA

Kada su se gosti vratili u salon, tamo je već bio postavljen sto za bridž. Poslužena je kafa.

„Ko igra bridž?“, upitao je gospodin Šajtana. „Gospođa Lorimer, to znam. I doktor Roberts. Igrate li vi, gospođice Meredith?“

„Da, ali nisam nešto strašno dobra.“

„Izvršno. A major Despard? Odlično. Vas četvoro možete da igrate ovde.“

„Hvala bogu pa će se igrati bridž“, diskretno je rekla gospođa Lorimer Poarou. „Nema goreg zaluđenika bridžom nego što sam ja. Ušlo mi je pod kožu. Prosto *neću ni da idem* na večeru ako se posle ne igra bridž. Jednostavno zaspim. Stidim se sebe, ali tako vam je to.“

Sekli su karte da izvuku partnere. Gospođa Lorimer i Ana Meredith igrale su protiv majora Desparda i doktora Roberta.

„Žene protiv muškaraca“, rekla je gospođa Lorimer zauzimajući svoje mesto i stručno mešajući karte. „Da počnemo plavim špilom, šta mislite, partnerko? Igram jako dva.“

„Vodite računa da pobedite“, rekla je gospođa Oliver, čija su se feministička osećanja smesta rasplamsala. „Pokažite muškarcima da ne može uvek sve da bude po njihovom.“

„Nemaju one, sirotice, ni najmanjih izgleda“, rekao je veselo doktor Roberts mešajući drugi špil. „Vi delite, mislim, gospođo Lorimer.“

Major Despard se sporo smeštao za sto. Gledao je u Anu Meredith kao da je tek tada otkrio koliko je upadljivo lepa.

„Presecite, molim vas“, nestrpljivo mu je rekla gospođa Lorimer. Zaustivši da se izvini, major je presekao špil koji mu je pružala.

Gospođa Lorimer je počela da deli uvežbanom rukom.

„U drugoj sobi ima još jedan sto“, rekao je gospodin Šajtana.

Prišao je drugim vratima, a preostali gosti su prešli za njim u malu, udobno nameštenu sobu za pušenje, u kojoj je takođe već bio postavljen sto za bridž.

„Moramo da izvlačimo žreb“, rekao je pukovnik Rejs.

Gospodin Šajtana je odmahnuo glavom. „Ja ne igram. Bridž nije među igrama koje su mi zabavne.“

Na to su se ostali pobunili da onda ni oni neće da igraju, ali je on odlučno odbacio njihov prigovor, pa su konačno posedali za sto. Poaro i gospođa Oliver igrali su protiv Batla i Rejsa.

Gospodin Šajtana ih je neko vreme gledao, smeškajući se mefistofelski kada je video u kojoj je ruci gospođa Oliver licitirala bezadut, pa je onda bešumno otišao nazad u drugu sobu.

Tamo su već bili poduboko zagazili, ozbiljnih lica brzo su licitirali: „Jedan herc.“ „Pasiram.“ „Tri tref.“ „Tri pik.“ „Četiri karo.“ „Kontriram.“ „Četiri herc.“

Gospodin Šajtana je postajao jedan trenutak gledajući i smeškajući se za sebe.

Zatim je otišao i seo u veliku naslonjaču pored vatre. Batler je uneo poslužavnik s pićem i spustio ga na pomoćni stočić. Svetlost vatre poigravala je na kristalnim čašama.

Pravi umetnik u postavljanju osvetljenja, gospodin Šajtana postigao je utisak da prostoriju ne osvetljava ništa sem plamena iz kamina. Mala lampa sa senilom uz sam njegov lakat pružala mu je dovoljno svetla da čita ako poželi, a diskretne plafonske svetiljke stvarale su atmosferu polusenke. Jedino je sto za bridž bio obasjan malo jačim svetlom, a otuda je nastavljalo da dopire monotono licitiranje.

„Jedan bezadut“ – jasno i odlučno – gospođa Lorimer.

„Tri herc“ – s agresivnim prizvukom u glasu – doktor Roberts.

„Pasiram“ – tihi glas – Ana Meredith.

Uvek jedna kratka pauza pre nego što se oglasi Despard – ne toliko čovek koji sporo misli, koliko neko ko voli da bude sasvim siguran pre nego što progovori.

„Četiri herc.“

„Kontriram.“

Treperenje vatre osvetljavalo je osmehnuto lice gospodina Šajtane.

Gospodin Šajtana se smešio i nije prestajao da se osmehuje. Kapci su mu zaigrali...

Njegova partija ga je zabavljala.

II

„Karo, pet. Naša manša i rober“, rekao je pukovnik Rejs. „Svaka čast, partneru“, pohvalio je on Poaroa. „Nisam znao da ćete to odigrati. Sva sreća da nisu otvorili pikom.“

„Ne verujem da bi to išta promenilo“, izjavio je viši inspektor Batl, koga je odlikovala blaga velikodušnost.

Batl je bio licitirao pika, i njegova partnerka gospođa Oliver imala je pika, ali joj je „nešto reklo“ da krene iz trefa – a ishod je bio katastrofalan.

Pukovnik Rejs je pogledao na sat.

„Dvanaest i deset. Imamo li vremena da odigramo još jednu?“

„Mene ćete izviniti“, rekao je inspektor Batl, „ja sam od onih koji rano odlaze u krevet.“

„Ja takođe“, pridružio mu se Poaro.

„Bolje onda da saberemo“, rekao je Rejs.

Rezultat pet robera odigranih te večeri uveliko je prevagnuo na mušku stranu. Gospođa Oliver je izgubila tri funte i sedam šilinga. Najveći dobitak postigao je pukovnik Rejs.

Iako je loše igrala, gospođa Oliver je umela sportski da podnese poraz.

„Nije me htelo večeras“, rekla je. „Bude tako ponekad. Juče sam imala fantastične karte. Tri puta sam imala sto pedeset onera.“

Ustala je i mašila se vezene večernje torbice, suzdržavši se u pravi čas da ne pođe da zagladi kosu s čela.

„Pretpostavljam da je naš domaćin ovde u susednoj sobi“, rekla je.

Prešla je u susednu prostoriju, a muškarci su je pratili.

Gospodin Šajtana sedeo je pored vatre. Četvorka za stolom bila je zadubljena u igru.

„Kontra na pet tref“, rekla je gospođa Lorimer svojim hladnim odlučnim glasom.

„Pet bez aduta.“

„Kontra na pet bez aduta.“

Gospođa Oliver je prišla stolu za bridž. Izgledalo je da će to biti uzbudljiva ruka.

Inspektor Batl je pošao za njom.

Pukovnik Rejs je pošao ka gospodinu Šajtani, a Poaro ga je pratio.

„Moramo da pođemo, Šajtana“, rekao je Rejs.

Gospodin Šajtana mu nije odgovorio. Glava mu je bila pala napred i izgledalo je da spava. Rejs je podsmešljivo pogledao u Poaroa, pa koraknuo bliže. Iznenada je prigušeno uzviknuo i sagnuo se. Poaro se u trenu našao uz njega, gledajući u ono što je Rejs pokazivao – nešto što je moglo biti izrazito kitnjasto dugme za košulju, međutim nije bilo...

Poaro se prignuo, podigao ruku gospodina Šajtane, pa je pustio da padne. Susreo je upitni Rejsov pogled i klimnuo glavom. Rejs doviknu:

„Inspektore Batle, jedan čas, molim vas.“

Inspektor im priđe. Gospođa Oliver je nastavila da gleda kontriranih pet trefova.